

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

ВІСНИК

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 2 (40)

Спецвипуск до тижня науки

«Сучасний коледж – науково-методична майстерня»

Вінниця – 2022

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу

ВИПУСК № 2 (40)

Свідоцтво про державну реєстрацію

друкованого засобу масової інформації

Серія ВІД № 1065-423-ПР від 24 грудня 2019 року

Журнал

(науково-виробничий, навчальний, довідковий)

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік

Мова видання: українська, російська, англійська, німецька

Тематичні напрями Вісника:

- ❖ Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- ❖ Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- ❖ Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- ❖ Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- ❖ Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- ❖ Challenges in Education
- ❖ Відомі імена року
- ❖ Конкурси

Номер затверджено на засіданні науково-методичної ради

КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Протокол № 4 від 01 травня 2022 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.;
відповідальний редактор: методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** к.пед.н., доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д.пед.н., проф. Заболотний В.Ф., д.філ.н. Войцехівська Н.К., д.філ.н., проф. Слободинська Т.С., спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Когутюк О.В.

Відповідальність за зміст статей несуть автори

Матеріали видаються в авторській редакції

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу/[ред.кол.: Войцехівський К.Ф. (гол.ред) та інші]. – Вінниця: Вінницька міська друкарня, 2022. – Випуск 2(40). – 133с.

© КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», 2022

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНО ПРО МІСЮ ВИКЛАДАЧА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	
<i>МАРЦЕНЮК О.Г.</i>	5
THE PECULIARITIES OF PRACTICAL USE OF ORDINAL AND CARDINAL NUMERALS IN MODERN ENGLISH	
<i>Ліана ГРИЦИШЕНА</i>	7
PHONETICS VS PHONOLOGY	
<i>Владислава ГУРКАЛО</i>	13
АФІКСАЛЬНЕ ВИРАЖЕННЯ КОНОТАЦІЇ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	
<i>Анжеліка КУЛИК</i>	16
СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ- ЗООНІМІВ ТА ЇХ УКРАЇНОМОВНІ ЕКВІВАЛЕНТИ	
<i>Софія РЕМЕНЯК</i>	20
ОСОБЛИВОСТІ ЗМІНИ ТА МОТИВАЦІЯ ЗНАЧЕННЯ СЛОВА	
<i>Ілона СНІГУР, Анастасія ФУССА</i>	25
ШЛЯХИ ПОПОВНЕННЯ СЛОВНИКОВОГО СКЛАДУ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	
<i>Юлія ХОМЕНКО</i>	30
TYPOLGY OF THE SYSTEM OF PARTS OF SPEECH IN ENGLISH LANGUAGE	
<i>Леся ПАВЛИШИНА</i>	36
ORIGINS AND LINGUISTIC PECULIARITIES OF NEW ZEALAND ENGLISH	
<i>Олександра ДЕРЕВЕНКО</i>	39
ТОПОНІМІЧНА ЛЕКСИКА ТА МЕТОДИ ЇЇ ОПИСУ В АНГЛОМОВНИХ СЛОВНИКАХ	
<i>Марія ФЕДОРИШИНА</i>	43
ФОРМУВАННЯ РИТОРИЧНИХ УМІНЬ І НАВИЧОК СТУДЕНТІВ ВНЗ	
<i>МАЗУР Т.А.</i>	49
ЗНО З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ: НА ВСІ 200!	
<i>БЕРЕЖАНСЬКА О.Ю.</i>	53
ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «ІМЕННИК» У 6 КЛАСІ	
<i>Тетяна БАГРІЙ</i>	57
СИСТЕМА ВПРАВ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «ДІЄСЛОВО» НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В 7 КЛАСІ	
<i>Діана СІЛКО</i>	61
ІГРАШКА У СИСТЕМІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	
<i>Маріям МАДЖИДОВА</i>	66
ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	
<i>Вікторія ТЕТЕРУК</i>	68
ВИКОРИСТАННЯ НАРОДОЗНАВЧОГО МАТЕРІАЛУ У НАВЧАННІ ДОШКІЛЬНИКІВ РІЗНИХ ВИДІВ ЛІЧБИ	
<i>Анастасія М'ЯКУШ</i>	76

ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	
<i>Юлія ДОВГАНЮК</i>	79
УКРАЇНСЬКА НАРОДНА ІГРАШКА В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ РАННЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	
<i>Юлія ПШЕНИЧНА</i>	82
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ РАННЬОГО ТА ПЕРЕДШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ КАЗКИ	
<i>Марина СИТНИК</i>	87
ДИДАКТИЧНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ФІЗИКИ	
<i>МИСЛИЦЬКА Н. А., КУЗЬМИНСЬКИЙ О.В., БАЙДА А.Г.</i>	95
ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ВИМОГА ЧАСУ	
<i>РОМАНУХА Ю. В.</i>	100
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ВЕДЕННЯ ШКОЛЯРІВ ІЗ СДУГ	
<i>БАРЩЕВСЬКА І.В.</i>	102
ЕЛІТА РОЛОНІ ПРО ПОЛЬСЬКО-ТУРЕЦЬКУ ВІЙНУ 1621 РОКУ	
<i>ЛИСИЙ А.К.</i>	104
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НАВИЧОК СОЦІАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ	
<i>Андрій САТАНОВСЬКИЙ</i>	107
ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ СИСТЕМІ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	
<i>КИСЕЛЬОВ Д.Л.</i>	111
ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ 5-9 КЛАСІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ	
<i>Ярослава ЯРЕМЕНКО</i>	115
ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ	
<i>Яна СТЕЦЮК</i>	119
ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ БАЗОВОЇ ШКОЛИ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ПРИРОДИ	
<i>Катерина ФОРОСТЯНА</i>	125
ВИКОРИСТАННЯ МУЗИКОТЕРАПІЇ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ЗАКЛАДАХ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	
<i>ЧМІХАЛЕНКО В. С</i>	128

ВИМОГИ

до підготовки науково-методичних статей
Збірника «ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

https://www.youtube.com/watch?v=2aYHz1U19U8	Завдання для пілотних класів https://svitdovkola.org/pilot/3
М.Пристинська Щоденні 5	Розвиток дитини - сайт для розумних батьків
https://www.youtube.com/watch?v=Pc-gqUlsiR8	https://childdevelop.com.ua/
М.Пристинська Щоденні 3	Онлайн-ресурси для компетентнісного навчання учнів початкових класів з предмета «Я досліджую світ»
https://www.youtube.com/watch?v=VClAoATHANI	https://www.youtube.com/channel/UCY_LWkira26QFu1oFDqfXSA/videos
М.Пристинська Математика	Ведення читацького щоденника, створення власного лепбука, книжки
https://www.youtube.com/watch?v=Pc-gqUlsiR8	https://uk.etcetera.media/lepbuk-yak-zrobiti-svoyimi-rukami-i-de-skachati-shabloni.html
Цікава наука на каналі YouTube	Цікаві українські освітні канали
https://www.youtube.com/channel/UCMIV E71tHEUDkuw8tPxtzSQ	Цікава наука на каналі YouTube
Весела абетка – дитяча сторінка для маленьких українців: абетки, казки, усмішки, приказки, скоромовки, загадки, лічилки.	https://www.youtube.com/channel/UCMIV E71tHEUDkuw8tPxtzSQ
http://abetka.ukrlife.org/	Онлайн тести, завдання з інтерактивного навчання для учнів, батьків, вчителів –
Казкар – дитячий сайт для читання слухання улюблених казок.	сайт шкільної та дошкільної освіти Learning.ua https://learning.ua/
http://kazkar.info/	Вправи для покращення письма
Ютуб канал «ПЛЮСПЛЮС»	https://vseosvita.ua/news/dytyna-pohano-pyshe-proponuiemo-vpravy-dlia-aktyvizatsiimozkovoii-diialnosti-6719.html?rl=600846
https://www.youtube.com/user/plusplustv/videos	
Книга-мандрівка. Україна	
https://www.youtube.com/channel/UCHq5vXBXgKpU0_Nxl8pDKyw/videos	
Джміль – журнал для дітей віком від 4 до 104 років, їхніх батьків і педагогів	
https://jmil.com.ua/2020-1	

Стаття надійшла до редакції
10 квітня 2022р.

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ 5-9 КЛАСІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ

УДК 373.5.017.4

Ярослава ЯРЕМЕНКО

студентка факультету педагогіки і фінансово-еконімічної діяльності

КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж

Науковий керівник:

викладач кафедри шкільної педагогіки, психології та окремих методик,

к.пед.н, доц. Дровозюк Л.М.

Annotation: *The article reveals the meaning of the concept of "civic competence of students in grades 5-9". The purpose and pedagogical conditions of formation of civic competence of pupils of 5-9 classes in the course of training are defined.*

Key words: *competence approach, civic competence, interactive teaching methods.*

Постановка проблеми. У основі освітнього процесу сучасної школи лежить компетентнісний підхід і серед ключових компетентностей - громадянська, пов'язана з ідеями демократії, справедливості, рівності прав людини, усвідомлення рівних прав і можливостей, повага до прав інших осіб, ідентифікація себе як громадянина України.

Стан дослідження проблеми. На сучасному етапі формуванню громадянськості компетентності учнів присвячені дослідження М. Бабкіної, Н. Бібік, О. Вишневського, О. Ковальчук, Ю. Руденка, О. Сухомлинської, В. Шахрай. У працях науковців розкрито різні аспекти громадянського виховання учнів, однак поки що відсутня системна публікація, у якій би розглядалося формування громадянської компетентності учнів у сучасних умовах.

Зокрема залишаються відкритими й мало дослідженими ті аспекти проблеми формування громадянської компетентності учнів, що пов'язані з розробкою сучасного змісту громадянського виховання, теоретичним обґрунтуванням педагогічних умов формування громадянської компетентності учнів при викладанні різних навчальних предметів та у позаурочній роботі.

Мета статті – теоретичне обґрунтування педагогічних умов формування громадянської компетентності учнів 5-9 класів у процесі навчання.

Виклад основного матеріалу.

Сучасний розвиток шкільної освіти пов'язаний з впровадженням компетентнісного підходу до змісту та організації навчально-виховного процесу. Під поняттям «компетентність» розуміють набуту особистістю шляхом навчання систему знань, умінь, навичок і ставлень, що дають їй змогу ефективно здійснювати діяльність або виконувати певні функції, забезпечуючи розв'язання проблем і досягнення певних стандартів у галузі професії або виду діяльності. [2, с. 64].

Громадянська компетентність у Державному стандарті базової середньої освіти (2021р.) визначена спільно з соціальною компетентністю. Це компетентності, які пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають:

- спроможність діяти як відповідальний громадянин, брати участь у громадському та суспільному житті, зокрема закладу освіти і класу, спираючись на розуміння загальнолюдських і суспільних цінностей, соціальних, правових, економічних і політичних принципів, ідей сталого розвитку суспільства, співіснування людей та спільнот у глобальному світі, критичне осмислення основних подій національної, європейської та світової історії, усвідомлення їх впливу на світогляд громадянина та його само ідентифікацію [1].

Проведений аналіз літератури та зроблені на його основі узагальнення

підходів до структурування громадянської компетентності, дають підстави визначити її основні елементи:

мотиваційні. Здатність виявляти інтерес до аналізу взаємозв'язків, механізмів діяльності соціального оточення, соціальних інститутів і суспільства, виявляти ініціативу, наміри, бажання, прагнення особистості досягати поставлених цілей чи уникати їх, здійснювати заплановане чи відмовлятися від його реалізації;

ціннісні. Цільові установки соціальної діяльності, здатність брати на себе відповідальність, підтримувати інших, вибудовувати з ними взаємодію на паритетних основах усвідомлення й визнання таких цінностей як особистість, гідність людини, толерантність, демократичні принципи життя, повага до прав і свобод людини, демократичних норм, інститутів громадянського суспільства, законів держави;

когнітивні. Громадянознавчі знання, уявлення щодо себе, своїх соціальних ролей, соціальних інститутів, сприйняття тих установок, у межах яких відбувається діяльність, знання про права та свободи людини, механізми їх захисту, принципи функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування, знання прийомів взаємодії із соціальним оточенням, способів впливу під час ухвалення рішень та захисту власних інтересів;

операційно-поведінкові. Готовність і здатність орієнтуватись у ситуації, прагнення вплинути на те, що відбувається, готовність до компетентної участі в суспільному житті, спроможність ухвалювати рішення, контролювати свою діяльність, навчатися самостійно, вміння взаємодіяти із соціальним оточенням.

Результативність при формуванні громадянської компетентності у великій мірі залежить від вибору методів навчання, серед яких пріоритетна роль належить активним і інтерактивним, що ґрунтуються на демократичному стилі взаємодії, спрямовані на самостійний пошук істини, розвиток ініціативи й творчості учнів, актуалізацію комунікації, формування критичного мислення, вміння міркувати, аналізувати, ставити питання, шукати власні відповіді, аналізувати проблеми, робити власні висновки, поважати інтереси та права інших, самореалізовуватись, брати участь у громадському житті [6, с. 127].

Аналіз досвіду роботи учителів з формування громадянської компетентності учнів показав, що ефективними є такі інтерактивні методи – «мозковий штурм», «коло ідей», «відкритий мікрофон» та ін. Завдяки цим методам можна вивчати Конституцію та інші закони України. Важливо, щоб вивчення матеріалу закінчувалося прийомом рефлексії. На цьому етапі відбувається осмислення учнями вивченого, адаптація нових понять до особистісної системи знань, закріплення знань. На цьому етапі використовують методи: «метод ПРЕС», «займи позицію», моделювання ситуацій. Учителі позитивно оцінюють роботу у малих групах. Поширеним методом формування громадянської компетентності є також проектний метод.

Проектна діяльність сприяє навчанню демократичному громадянству через залучення учнів до активної суспільної діяльності, де вони отримують досвід прийняття рішень щодо проблем громади. Така діяльність спрямована на розвиток особистості підлітка, на його здатність до самовизначення та самовдосконалення, на

формування у нього громадянських якостей та компетентностей [4, с.19].

Досліджуючи проблеми громади, підлітки обговорюють фундаментальні громадянські цінності демократичної взаємозалежності та взаємодії. Вони вчаться розуміти складність і взаємозалежність соціальних проблем, толерантному ставленню до поглядів і позицій інших людей, що є передумовою взаєморозуміння та співпраці.[5, с.159].

Висновки та перспективи подальших досліджень

Отже, потреба у формуванні в учнів громадянської компетентності визнається суспільством і державою як одне з найголовніших завдань сучасної освіти та нової української школи, тому учителі мають створити відповідні педагогічні умови. Серед них:

- надати молодому поколінню знання про основи демократичного устрою, права та обов'язки громадян;

- сформувати мотивацію та основні вміння, необхідні для відповідальної участі у громадському житті на рівні школи, своєї громади, країни;

- створити умови щодо набуття досвіду демократичної поведінки та комунікативної взаємодії;

- використовувати активні та інтерактивні методи навчання, які формуватимуть критичне мислення, власну думку, активну життєву позицію, соціальні навички.

Дослідження показало, що проблема формування в учнів громадянської компетентності є багатогранною і потребує всебічного розгляду. Перспективними є дослідження формування даної компетентності в умовах інформаційного суспільства, дистанційного навчання, під час вивчення різних освітніх галузей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

- 1.Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 21.02.2021).
- 2.Життєва компетентність особистості: науково-методичний посібник / за ред. Л. В. Сохань, І. Г. Єрмакова, Г. М. Несен. Київ: Богдана, 2003.
- 3.Магдич Т. І. Аналіз сутності поняття «громадянська компетентність» у системі психолого-педагогічних і лінгводидактичних категорій. *Формування громадянської компетентності учнівської молоді як лінгводидактична проблема. «Інноваційна педагогіка»*. Науковий журнал: Випуск 28, 2020. 82с.
- 4.Пометун О. Формування громадянської компетентності: погляд з позиції сучасної педагогічної науки. *Вісник програм шкільних обмінів*. 2005. №23. С.18 -20
- 5.Чернуха Н. М. Формування громадянськості учнівської молоді: інтеграція соціальних впливів суспільства: монографія / за заг. наук. ред. Н. М. Чернухи. Луганськ : Альма-матер, 2006. 306 с.
- 6.Шахрай В.М. Громадянська компетентність особистості як проблема сучасного суспільства. *Український соціум*. 2008. № 2 С.123-135

*Стаття надійшла до редакції
10 квітня 2022р.*